Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти
(назва кафедри, циклової комісії)

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Загальна та спеціальна психологія
(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)
для студентів

спеціальності 016 Спеціальна освіта
(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми 016.00.01 Логопедія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації _____
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ – 2023

Поля форми	Опис поля форми
Київський університет імені Бориса Грінченка	Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти	Таран Оксана Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка. Реброва Ольга Олександрівна, викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.
Програма Екзамену з дисципліни	«Загальна та спеціальна психологія»
Курс	1
Спеціальність(спеціалізація)	
Форма проведення: Письмова/усна/комбінована	Письмова: тестові питання закритої та відкритої форми в системі електронного навчання Київського університету імені Бориса Грінченка (в ЕНК «Загальна та спеціальна психологія»)
Тривалість проведення:	80 хвилин
Максимальна кількість балів: 40 балів	40 балів
Критерії оцінювання	**Типи питань** • 10 закритих тестових питань теоретичного рівня – правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 1 бал. Максимум 10 балів за правильну відповідь на кожне питання. • 5 закритих тестових питань аналітичного рівня – правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 3 бали. Максимум 15 балів за правильну відповідь на кожне питання. • 3 відкриті тестові питання, що передбачають розкриття змісту та характеристик певного поняття – правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 5 балів. Максимум 15 балів за правильну відповідь на кожне питання. **Критерії оцінювання:** ***Питання першого типу.*** У відповіді студента оцінюється правильність відповіді. ***Питання другого типу.*** У відповіді студента оцінюється уміння критично мислити та здійснювати аналіз проблеми. ***Питання третього типу.*** У відповіді студента оцінюється орієнтація на знання з курсу (2 бали), обґрунтованість відповіді з опорою на теоретичні знання курсу (2 бали) та структурованість та логічність викладу (1 бал).
Перелік допоміжних матеріалів:	-
Орієнтовний перелік питань:	**Теоретичні питання для тестових завдань** 1. Розкрийте предмет психології

	2. Розкрийте задачі психології 3. Дайте визначення поняття «психіка» 4. Дайте визначення поняття «спостереження» 5. Дайте визначення поняття «експеримент» 6. Дайте визначення поняття «психічні процеси» 7. Дайте визначення поняття «психічні стани» 8. Дайте визначення поняття «психічні властивості» 9. Дайте визначення поняття «психічне відображення» 10. Дайте визначення поняття «аналізатор» 11. Дайте визначення поняття «рецептор» 12. Назвіть основні принципи психології 13. Назвіть функції психіки 14. Дайте визначення поняття «свідомість» 15. Дайте визначення поняття «відчуття» 16. Дайте визначення поняття «сприймання» 17. Дайте визначення поняття «мислення» 18. Дайте визначення поняття «мовлення» 19. Дайте визначення поняття «пам'ять» 20. Дайте визначення поняття «увага» 21. Дайте визначення поняття «уява» 22. Дайте визначення поняття «чутливість» 23. Дайте визначення поняття «апперцепція» 24. Дайте визначення поняття «ілюзія» 25. Дайте визначення поняття «пригадування», «впізнання», «забування» 26. Дайте визначення поняття «задатки» 27. Дайте визначення поняття «здібності» 28. Дайте визначення поняття «інтелект» 29. Дайте визначення поняття «научуваність» 30. Дайте визначення поняття «талант» 31. Дайте визначення поняття «емоції» 32. Дайте визначення поняття «почуття» 33. Дайте визначення поняття «переживання» 34. Дайте визначення поняття «настрій» 35. Дайте визначення поняття «афект» 36. Дайте визначення поняття «фрустрація» 37. Дайте визначення поняття «стрес» 38. Дайте визначення поняття «воля як психічний процес» 39. Дайте визначення поняття «темперамент» 40. Дайте визначення поняття «характер» 41. Дайте визначення поняття «діяльність» 42. Дайте визначення поняття «спілкування» 43. Дайте визначення поняття «особистість» 44. Дайте визначення поняття «спрямованість особистості» 45. Дайте визначення поняття «потреба» 46. Дайте визначення поняття «мотиви діяльності» 47. Дайте визначення поняття «гра як вид діяльності» 48. Дайте визначення поняття «навчання як вид діяльності» 49. Дайте визначення поняття «праця як вид діяльності»

	50. Дайте визначення поняття «творчість» 51. Дайте визначення поняття «інтереси особистості» 52. Дайте визначення поняття «бажання» 53. Дайте визначення поняття «прагнення» 54. Дайте визначення поняття «переконання особистості» 55. Дайте визначення поняття «самооцінка» 56. Дайте визначення поняття «я-концепція» 57. Дайте визначення поняття «Спеціальна психологія» 58. Розкрийте предмет спеціальної психології 59. Розкрийте об'єкт спеціальної психології 60. Дайте визначення поняття «Норма» 61. Дайте визначення поняття «Патологія» 62. Дайте визначення поняття «Дефект» 63. Дайте визначення поняття «Інвалідність» 64. Дайте визначення поняття «Вищі психічні функції» 65. Дайте визначення поняття «Аномальний розвиток» 66. Дайте визначення поняття «Структура порушення» 67. Дайте визначення поняття «Компенсація» 68. Дайте визначення поняття «Реабілітація» 69. Дайте визначення поняття «Асинхронія» 70. Дайте визначення поняття «Ретардація» 71. Дайте визначення поняття «Депривація» 72. Дайте визначення поняття «Дизонтогенез» 73. Дайте визначення поняття «Загальний психічний недорозвиток» 74. Дайте визначення поняття «Затриманий розвиток» 75. Дайте визначення поняття «Ушкоджений розвиток» 76. Дайте визначення поняття «Дефіцитарний психічний розвиток» 77. Дайте визначення поняття «Викривлений психічний розвиток» 78. Дайте визначення поняття «Дисгармонійний психічний розвиток» 79. Дайте визначення поняття «Первинне порушення» 80. Дайте визначення поняття «Вторинне порушення» 81. Дайте визначення поняття «Зона актуального розвитку» 82. Дайте визначення поняття «Зона найближчого розвитку» 83. Дайте визначення поняття «Тифлопсихологія» 84. Дайте визначення поняття «Сурдопсихологія» 85. Дайте визначення поняття «Логопсихологія» 86. Назвіть задачі спеціальної психології 87. Назвіть принципи спеціальної психології 88. Назвіть загальнометодологічні принципи спеціальної психології 89. Назвіть конкретно-методичні принципи спеціальної психології 90. Назвіть типи порушеного розвитку (дизонтогенезу) **Аналітичні питання для тестових завдань**

	1. Розкрийте взаємозв'язки психології з різними науковими галузями, наведіть приклади 2. Розкрийте базові наукові засади фізіологічних основ психічної діяльності (понятійне поле) 3. Охарактеризуйте базові методи психологічних досліджень, їх класифікацію 4. Розкрийте сутність детермінізму як принципу психології 5. Розкрийте сутність відображення як принципу психології 6. Розкрийте сутність розвитку як принципу психології 7. Розкрийте сутність єдності психіки та діяльності як принципу психології 8. Розкрийте сутність системно-структурного принципу психології 9. Розкрийте суть основних функцій психіки 10. Розкрийте сутність зв'язків між поняттями свідомість та самосвідомість 11. Охарактеризуйте зв'язок між мозком та психікою (еволюційний та функціональний аспекти) 12. Охарактеризуйте рефлекторну природу психічної діяльності 13. Розкрийте сутність вищої нервової діяльності як роботу I та II сигнальної системи 14. Розкрийте спільні та відмінні характеристики I та II сигнальних систем 15. Дайте характеристику видам відчуттів 16. Розкрийте сутність класифікації відчуттів за Л.Веккером 17. Розкрийте властивості відчуттів 18. Розкрийте сутність поняття «пороги відчуттів». 19. Розкрийте фізіологічні основи сприймання 20. Розкрийте основні властивості сприймання 21. Розкрийте зв'язок між сприйманням та відчуттями 22. Охарактеризуйте загальні особливості наскрізних психічних процесів 23. Охарактеризуйте основні види та властивості уваги 24. Охарактеризуйте основні механізми пам'яті 25. Розкрийте суть мнемічних процесів 26. Охарактеризуйте види запам'ятовування 27. Охарактеризуйте види пам'яті 28. Охарактеризуйте види уяви 29. Розкрийте фізіологічні основи психічного процесу мислення 30. Охарактеризуйте основні операції мислення 31. Розкрийте знакову природу слова 32. Розкрийте властивості слова як одиниці мовлення 33. Охарактеризуйте фізіологічні основи мовлення 34. Розкрийте взаємозв'язки між мисленням та мовленням

	35. Розкрийте взаємозв’язок між поняттями «здібності» та «інтелект» 36. Розкрийте взаємозв’язок між поняттями «інтелект» та «научуваність» 37. Охарактеризуйте фізіологічні основи мовлення 38. Охарактеризуйте функції мовлення як психічного процесу 39. Розкрийте функції емоцій як особливої форми переживання 40. Охарактеризуйте особливості емоцій та почуттів 41. Розкрийте функції емоцій та почуттів у процесах регуляції поведінки 42. Розкрийте форми існування емоцій 43. Охарактеризуйте властивості емоцій 44. Охарактеризуйте класифікації емоцій 45. Охарактеризуйте види почуттів 46. Дайте загальну характеристику вольовим діям 47. Розкрийте сутність волі як процесу свідомого регулювання поведінки 48. Розкрийте взаємозв’язок волі та почуттів 49. Розкрийте зв’язок між властивостями нервової системи як основи темпераменту 50. Розкрийте базові властивості темпераменту 51. Розкрийте особливості характеру як психологічного феномену 52. Дайте характеристику рисам характеру. 53. Охарактеризуйте основні особливості акцентуацій та психопатій як специфічних характерологічних властивостей 54. Розкрийте взаємозв’язок спрямованості та мотивації особистості 55. Охарактеризуйте основні форми спрямованості особистості 56. Розкрийте сутність та роль мотиваційної сфери особистості для її соціальної активності 57. Розкрийте місце та роль свідомості та самосвідомості у структурі особистості 58. Проаналізуйте особливості функцій самооцінки для особистості 59. Проаналізуйте особливості функцій «я-концепції» для особистості 60. Розкрийте зміст головної мети спеціальної психології. 61. Розкрийте взаємозв’язки між предметом, об’єктом спеціальної психології 62. Розкрийте внутрішню логіку задач спеціальної психології 63. Охарактеризуйте галузі спеціальної психології 64. Охарактеризуйте внутрішню логіку (філософію) сучасної термінологічної бази спеціальної психології

	65. Розкрийте відмінності понять «реабілітація» та «адаптація» 66. Розкрийте відмінності понять «соціалізація» та «депривація» 67. Розкрийте особливості та місце детермінізму серед інших принципів спеціальної психології 68. Яке місце комплексного підходу до вивчення людини серед принципів спеціальної психології? 69. Охарактеризуйте чинники порушення психічного розвитку 70. Розкрийте сутність компонентів поняття «структура порушеного розвитку» 71. Розкрийте суттєві особливості психічних процесів дітей з порушеннями слуху 72. Розкрийте суттєві особливості психічних процесів дітей з порушеннями зору 73. Розкрийте суттєві особливості психічних процесів дітей з порушеннями інтелектуального розвитку 74. Розкрийте суттєві особливості психічних процесів дітей з мовленнєвими порушеннями 75. Розкрийте суттєві особливості психічних процесів дітей з порушеннями опорно-рухового апарату 76. Розкрийте суттєві особливості психічних процесів дітей з порушенням за типом асинхронії 77. Охарактеризуйте ключові особливості особистісної сфери дітей з порушеннями слуху 78. Охарактеризуйте ключові особливості особистісної сфери дітей з порушеннями зору 79. Охарактеризуйте ключові особливості особистісної сфери дітей з порушеннями інтелектуального розвитку 80. Охарактеризуйте ключові особливості особистісної сфери дітей з мовленнєвими порушеннями 81. Охарактеризуйте ключові особливості особистісної сфери дітей з порушеннями опорно-рухового апарату 82. Охарактеризуйте ключові особливості особистісної сфери дітей з порушеннями за типом асинхронії 83. Розкрийте загальні особливості діяльності дітей з порушенням зору 84. Розкрийте загальні особливості діяльності дітей з порушенням слуху 85. Розкрийте загальні особливості діяльності дітей з порушеннями інтелектуального розвитку 86. Розкрийте загальні особливості діяльності дітей з мовленнєвими порушеннями 87. Розкрийте загальні особливості діяльності дітей з порушеннями опорно-рухового апарату 88. Розкрийте загальні особливості діяльності дітей з порушеннями за типом асинхронії 89. Охарактеризуйте ключові особливості соціальної адаптації дітей із сенсорними порушеннями

	90. Охарактеризуйте ключові особливості соціальної адаптації дітей із порушеннями інтелектуального розвитку 91. Охарактеризуйте ключові особливості соціальної адаптації дітей із мовленнєвими порушеннями 92. Охарактеризуйте ключові особливості соціальної адаптації дітей із порушеннями опорно-рухового апарату 93. Охарактеризуйте ключові особливості соціальної адаптації дітей із порушеннями за типом асинхронії **Практичні питання** 1. Доведіть, що психологічна спостережливість фундаментальна компетентність логопеда 2. Ознайомтесь та проаналізуйте навчальну ситуацію. Дослідник відвідував звичайні заняття дітей у дитячому садку, на яких діти заучували вірші. При цьому реєструвалася кількість повторень вірша, необхідна для запам'ятовування. Який метод психологічного дослідження він використовував? Поясніть свою думку. 3. Ознайомтесь та проаналізуйте навчальну ситуацію. Дослідник пропонував дітям гру «Магазин», в ході якої кожна дитина усно отримувала перелік «товарів», які мала «купити» в уявному магазині через деякий час. При цьому реєструвалася кількість «товарів», про які дитина згадала, роблячи «покупки». Який метод психологічного дослідження він використовував? Поясніть свою думку. 4. Ознайомтесь та проаналізуйте навчальну ситуацію. У кінці навчального року вихователька зібрала малюнки за рік і на батьківських зборах доповіла, як діти зросли за цей час, якими навичками малювання вони оволоділи, як у них розвинена уява, спостережливість. Особливу увагу вона звернула на малюнки дітей за задумом. Який метод психологічного дослідження вона використала? Поясніть свою думку. 5. Поясніть з психологічної точки зору наступні питання. Чому помилки іншого легше помітити ніж свої? Дайте психологічне пояснення? Чому помилки краще виправляти контрастним кольором? 6. Поясніть з психологічної точки зору наступні питання .Чому чорнильна пляма зазвичай сприймається як певний предмет, обрис істоти? Яка властивість сприймання пояснює цей факт? 7. Визначте, до якої групи психічних явищ – психічні процеси, психічні властивості особистості чи психічні стани – належать наведені поняття. *Втома, витримка, уява, злість, любов до Батьківщини, запам'ятовування, активність під час уроку,*

	боротьба мотивів, переборювання втоми, страх, емоційна вразливість. 8. Яка властивість відчуттів як психічних процесів проявляється у наведених прикладах: неприємний запах перестає відчуватись після тривалого часу перебування під його дією; під впливом деяких запахів (бергамотове масло, гераніола) спостерігається підвищення слухової чутливості; дзвін у вухах після дуже гучних звуків? 9. Який тип психічного процесу ілюструє приклад. Сашко під час уроку математики спочатку старанно виконував приклади. А вже під час розв'язування задачі ніяк не міг зосередитись. Задивився у вікно, згадав електричну залізну дорогу, яку на вихідні купив тато. Вчителька помітила, що хлопчик не працює над задачею. Запитала, що трапилось, вислухала. І запропонувала Сашкові іншу задачу зі збірника, де йшлося про перевезення вантажних вагонів великим потягом. Хлопчик одразу захопився та розв'язав задачу самостійно. 10. Ознайомтесь та проаналізуйте навчальну ситуацію. У двох групах студентів провели заняття з нової теми. Другу групу попередили, що ця тема буде перевірятись на екзамені. Через 2 тижні перевірили знання студентів. Яка група студентів краще запам'ятала матеріал? Чому? Які властивості пам'яті ілюструє цей приклад? 11. Ознайомтесь та проаналізуйте навчальну ситуацію. Під час операції за спиною хірурга падає металевий інструмент. Які професійні властивості мають бути сформовані у нього? Властивості яких психічних процесів? Поясніть свою відповідь.. 12. Ознайомтесь та проаналізуйте навчальну ситуацію. І.Павлов описував випадок психічного розладу студента, який навчався у духовній семінарії. Розлад почав проявлятись, коли студент почав регулярно відвідувати заняття на медичному факультеті університету. За рекомендаціями лікарів, юнак перевівся на гуманітарний факультет, і його стан нормалізувався. До якого типу нервової системи можна віднести цю людину? Чому? 13. Ознайомтесь та проаналізуйте навчальну ситуацію. Ірина, студентка. Жвава, життєрадісна, любить потеревенити із подругами. Добра, але буває заздрить, намагається бути непомітною у групі, прагне отримати схвалення від одногрупниць та викладачів. Комунікативна, але часто ображається, вразлива. Іра цікавиться усім, але ці інтереси нестійкі, швидко втрачають свою силу. Багато уваги приділяє своїй зовнішності: довго та ретельно наносить макіяж, зачіску. У групі активна, але якщо

	доводиться підкорятись комусь з одногрупниць під час завдання, Ірина втрачає інтерес. 14. Ознайомтесь та проаналізуйте навчальну ситуацію. «Дитина не розвивається спочатку і потім виховується та навчається, вона розвивається навчаючись, і навчається, розвиваючись. У реальному перебігу навчання і розвитку відбувається і одне й інше – і засвоєння певної системи знань, і, разом з тим, розвиток здібностей дитини». Який принцип психології ілюструє цей вислів? Чому? 15. Поясніть з психологічної точки зору наступні питання. Чому незрячі від народження після операції по відновленню зору спочатку не розрізняють візуально ні форми, ні розмір, ні віддаленість у просторі? Властивості якого психічного процесу так проявляються? 16. Розкрийте сутність дизонтогенезу при певних порушеннях (зору, слуху, інтелекту, мовленню, опоро-рухової сфери) або при певних особливостях розвитку (затримці психічного розвиту, розладах аутистичного спектра). Обґрунтуйте свою думку.
Екзаменатор_____ _____ (підпис) Екзаменатор_____ (підпис) Завідувач кафедри_____ (підпис)	Таран Оксана Петрівна Реброва Ольга Олександрівна Мартинчук Олена Валеріївна